

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-57>

**ON THE STUDY OF LEGAL COMPONENT OF THE NUCLEAR
ENERGY AND NUCLEAR INDUSTRY DEVELOPMENT
IN THE POST-WAR ENERGY SYSTEM OF UKRAINE**

**ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ПРАВОВОЇ КОМПОНЕНТИ
РОЗВИТКУ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА АТОМНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ЕНЕРГЕТИЧНІЙ
СИСТЕМІ УКРАЇНИ**

Saliuk-Kravchenko O. O.

*PhD in economics,
Senior Research Fellow of the Higher
Education Sector,
Department of Educational Statistics
and Analytics SSI «IEA»;
Associate Professor of the Department
of Public Administration, Doctoral
Student
Interregional Academy of Personnel
Management
Kyiv, Ukraine*

Салюк-Кравченко О. О.

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
сектору вищої освіти відділу
освітньої статистики і аналітики
ДНУ «Інститут освітньої
аналітики»;
доцент кафедри публічного
адміністрування, докторант
Міжрегіональна Академія управління
персоналом
м. Київ, Україна*

Для вітчизняної енергетики й загалом для країни та в цілому для світу українська ядерна енергетика та її промисловість, в різні часи свого функціонування, відіграла важливу роль, як позитивну, так і протилежну.

Неможливо не згадати техногенну екологічну-гуманітарну катастрофу спричиненою аварією на Чорнобильській АЕС, яка мала наслідки планетарного рівня та надала подальший вектор впливу на міжнародний технічний розвиток ядерної енергетики та атомної промисловості, що насамперед стало тригером для поступового зменшення нового енергетичного будівництва атомних блоків в цілому у світі.

Але не все так однозначно з ядерною енергетикою і мирний атом може нести неоціненну користь суспільству та доводить в дії свій колосальний вплив на формування вітчизняної енергетики держави.

Що стосується вітчизняної нормативно-правової бази ядерної сфери, то вона є доволі розгалужена та розлога, в міжнародному

правовому полі ядерного використання нормативна база теж доволі масштабна.

Відтак визначимо межі відповідного вивчення законодавства в частині довоєнного прогнозованого розвитку та новітньої післявоєнної трансформації ядерної енергетичної системи України, як інструменту впливу та регламентації та в загальному плані формування державної ядерної політики публічними інституціями у сфері енергетики.

Отже, в загальному плані нормативного базису сталого розвитку новітньої післявоєнної ядерної енергетики та атомної промисловості представлені наступним чином (додатково розглянуто міжнародні домовленості у сфері енергетики, що законодавчо визнанні та які безпосередньо впливають на формування ядерної галузі України):

– Закони України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» [1], «Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки» [2], «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» [3], «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення» [4], «Про поводження з радіоактивними відходами» [5], «Про видобування та переробку уранових руд» [6], «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання» [7], «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» [8];

- Стратегія національної безпеки України [9];
- Енергетична стратегія України на період до 2050 року [10];
- Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року [11];
- Концепція Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року [12];
- Конвенція про ядерну безпеку [13];
- Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [14];
- Віденська конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду [15];
- Меморандуму про взаєморозуміння щодо стратегічного енергетичного партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії [16];
- Меморандуму між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі [17];
- Паризька кліматична угода [18].

Узагальнюючи нормативно-правову компоненту розвитку ядерної сфери енергетики, доречно відмітити, що в питанні післявоєнної енергетичної відбудови вона потребує законодавчого представлення та врегулювання через окремий законодавчий акт, який включатиме та врахує специфіку відбудови, оновлення та нового капітального будівництва ядерної енергетики та атомної промисловості у мирний післявоєнний час з метою динамічного розвитку енергетичної системи України.

Література:

1. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку. Закон України від 08.02.1995 № 39/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text> (07.11.2024).

2. Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки. Закон України від 24.06.2004 № 1868-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1868-15#Text> (07.11.2024).

3. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії. Закон України від 11.01.2000 № 1370-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1370-14#Text> (07.11.2024).

4. Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення. Закон України від 08.09.2005 № 2861-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2861-15#Text> (07.11.2024).

5. Про поводження з радіоактивними відходами. Закон України від 30.06.1995 № 255/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-%D0%B2%D1%80#Text> (07.11.2024).

6. Про видобування та переробку уранових руд. Закон України від 19.11.1997 № 645/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/645/97-%D0%B2%D1%80#Text> (07.11.2024).

7. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання. Закон України від 14.01.1998 № 15/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-%D0%B2%D1%80#Text> (07.11.2024).

8. Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання. Закон України від 19.10.2000 № 2064-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2064-14#Text> (07.11.2024).

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки

України». Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (07.11.2024).

10. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text> (07.11.2024).

11. Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-%D1%80#Text> (07.11.2024).

12. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1804-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1804-2021-%D1%80#Text> (07.11.2024).

13. Про ратифікацію Конвенції про ядерну безпеку. Закон України від 17.12.1997 № 736/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736/97-%D0%B2%D1%80#Text> (07.11.2024).

14. Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. Закон України від 04.02.2004 № 1430-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1430-15#Text> (07.11.2024).

15. Про приєднання України до Віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду. Закон України від 12.07.1996 № 334/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/96-%D0%92%D0%A0#Text> (07.11.2024).

16. Про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії: Меморандум від 24.11.2016 № 984_003-16. Міністерство закордонних справ України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-16#Text (07.11.2024).

17. Про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі між Україною та Європейським Союзом: Меморандум від 01.12.2005 № 994_694. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_694#Text (07.11.2024).

18. Про ратифікацію Паризької угоди. Закон України від 14.07.2016 № 1469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1469-19#Text> (07.11.2024).